

اندیشنامه

موضوع:

تقویت نقش نخبگان در اقتصاد مقاومتی

(با تاکید بر هم افزایی اندیشکده صفا، پارک علم و فناوری، بنیاد نخبگان، سمپاد و دفاتر استعدادهای درخشان دانشگاههای یزد)

مقدمه:

ایران اسلامی با استعدادهای سرشار معنوی و مادی و ذخائر و منابع غنی و متنوع و زیرساخت‌های گسترده و مهم‌تر از همه، برخورداری از نیروی انسانی متعهد و کارآمد و دارای عزم راسخ برای پیشرفت، اگر از الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی که همان اقتصاد مقاومتی است، پیروی کند نه تنها بر همه مشکلات اقتصادی فائق می‌آید و دشمن را که با تحمیل یک جنگ اقتصادی تمام عیار در برابر این ملت بزرگ صف‌آرایی کرده، به شکست و عقب‌نشینی وا می‌دارد، بلکه خواهد توانست در جهانی که مخاطرات و بی‌اطمینانی‌های ناشی از تحولات خارج از اختیار، مانند بحران‌های مالی، اقتصادی، سیاسی و ... در آن رو به افزایش است، با حفظ دستاوردهای کشور در زمینه‌های مختلف و تداوم پیشرفت و تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی و سند چشم‌انداز بیست ساله، اقتصاد متکی به دانش و فناوری، عدالت بنیان، درون‌زا و برون‌گرا، پویا و پیشرو را محقق سازد و الگویی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام را عینیت بخشد

از بهمن ماه سال 1392، با ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، توسط مقام معظم رهبری، عملاً راهبرد اقتصادی جمهوری اسلامی ایران ترسیم گردید. این ابلاغیه با 24 بند و توجه دقیق به مولفه‌های موثر بر مقاوم سازی اقتصاد، بعنوان عالی‌ترین سند بالادستی و راهبردی اقتصاد ایران محسوب میشود.

در ادبیات پیشرفت ایرانی اسلامی، نقش منابع انسانی ممتاز بوده و در میان سرمایه‌های انسانی قشر تحصیل کرده و جامعه نخبگان و فرهیختگان، نقش پررنگ تری دارند و تأثیرگذاری آنان بیشتر است. بنابر این بایستی تلاش کرد که اقتصاد مقاومتی در میان نخبگان به گفتمان عمومی و مطالبه جمعی تبدیل شود.

. اگر چه تحقق اهداف این سند جز با مشارکت نخبگان امکان پذیر نیست اما برخی بندهای آن به لحاظ عملکردی و محتوایی نیازمند حضور قویتر و پررنگ تر منابع انسانی نخبه و شایسته برای اجرایی شدن آنهاست.

با تامل در بندهای 24 گانه، ملاحظه میشود که بندهای: 1،2،3،5،19،20،21،22 از این ابلاغیه، میتوانند نقطه اشتراک همکاری فی مابین اندیشکده صفا، پارک علم و فناوری، بنیاد نخبگان و سمپاد در نقش آفرینی نخبگان قرار گیرند.

این اندیشنامه حاصل نشست مشترک اندیشکده صفا، یزد، بنیاد نخبگان استان، پارک علم و فناوری یزد، انجمن دانش آموختگان سمپاد یزد و دفاتر استعدادهای درخشان دانشگاههای یزد می باشد.

معرفی ظرفیت ها:

بنیاد نخبگان یزد

بر اساس تأکید مقام معظم رهبری در استفاده صحیح و مناسب از ظرفیتهای علمی نخبگان در راستای توسعه کشور و لزوم حرکت انقلابی در مسیر رفع موانع و مشکلات تولید دانش و جنبش نرم‌افزاری در جلسه دیدار برخی از نخبگان علمی کشور با ایشان در مهرماه 1383، بنیاد ملی نخبگان کشور تشکیل شد. بنیاد نخبگان استان یزد نیز از سال 1387 رسماً کار خود را شروع میکند. این بنیاد بر اساس چشم انداز، اهداف و راهبردهای تعریف شده برای تحقق جامعه نخبگانی مطلوب تلاش میکند. از وظایف عمده بنیاد ملی نخبگان آماده سازی مسیر نخبگی است، که شامل شناسایی مستعدین (در سطح دانش آموزی و دانشجویی)، هدایت و توانمند سازی، فراهم نمودن شرایط تاثیر گذاری سرآمدان و نخبگان در جامعه می باشد

پارک علم و فناوری یزد:

در تاریخ 1380/5/20 مجوز اصلی پارک علم و فناوری یزد از سوی شورای گسترش آموزش عالی صادر شد .

این پارک در سه حوزه بیوتکنولوژی، فناوری اطلاعات و ارتباطات و نساجی کار خود را آغاز کرده و هم اکنون فعالیت های این پارک در حوزه های فناوری های نرم، نانوتکنولوژی، کاشی و سرامیک، آب و همچنین سایر زمینه ها بنا به اقتضات زمانی منطقه ای گسترش یافته است.

پارک علم و فناوری یزد را مرکز فناوری اقبال به عنوان ستاد مرکزی و محل استقرار شرکت های چند مستأجره، 3 پردیس تخصصی در شهر یزد و نهادهای فناور در سایر نهادهای آموزشی و پژوهشی و دفاتر شهرستان های استان شکل می دهد. از سال 1382 در چهار حوزه فناوری (زیست فناوری، فناوری اطلاعات، نساجی و انرژی های نو) کار خود را آغاز نموده و به مرور زمان بر اساس نیازهای استان و اقتضات زمانی و مکانی، فعالیت های خود را در حوزه هایی چون نانو تکنولوژی، کاشی و سرامیک، آب و فناوری های نرم گسترش داده است. با توجه به نقش اثر گذار پارکهای علم و فناوری در توسعه علم و فناوری، ایجاد اشتغال، تجاری سازی تحقیقات علمی و ایده های نوآورانه در سطح اجتماع، نیاز به یک نگرش کلان و استراتژیک با هدف برنامه ریزی فعالیت ها و برنامه های آینده، امری اجتناب ناپذیر قلمداد می شود.

پذیرش 950 هسته و موسسه فناور در مراکز فناوری اقبال، مراکز رشد و سایر نهادهای تابعه پارک از ابتدای فعالیت تاکنون ، ایجاد اشتغال پایدار 1700 نفر از نخبگان و فارغ التحصیلان کارآفرین استان از ابتدای فعالیت و حمایت از 310 شرکت مستقر در پارک، از اهم فعالیت های پارک علم و فناوری یزد تا این تاریخ میباشند.

انجمن دانش آموختگان سمپاد:

انجمن دانش آموختگان سمپاد یزد از سال 1384 با همت فارغ التحصیلان به صورت یک NGO فعالیت خود را شروع نموده و با عضویت بیش از سه هزار نفر از فارغ التحصیلان و نخبگان استان در داخل و خارج از کشور در حال فعالیت علمی و تخصصی در رشته های گوناگون میباشد ، این انجمن با بهره گیری از منابع انسانی مستعد امکان هم افزایی و تعامل موثر در جهت مشارکت در توسعه پایدار استان در ابعاد مختلف ، را دارا میباشد

مسائل عمده:

- 1- تعریف دقیق و شایسته ای از نخبگی و ابعاد و مولفه های آن نداریم، تعاریف فعلی دایره نخبگی را بسیار محدود و صرفاً آموزشی نموده است.
- 2- فرایند استعداد یابی، نخبه گزینی، نخبه پروری ، هدایت ، رشد،نگه داشت و بهره گیری از آنان منسجم و هوشمندانه نیست.
- 3- با فرایند و تعاریف فعلی، نخبگان تک پتانسیل و تک بعدی هستند و در این نوع انتخاب هم، نخبگان صرفاً علمی (دارای حجم بالاتر از معلومات) انتخاب میشوند.
- 4- نظام مسائل و نظام حل مسائل در استان و کشور در جایگاه واقعی خود قرار نگرفته است
- 5- نخبگان دارای شان و منزلت و جایگاه مناسبی در جامعه و نظام حل مسایل آن نیستند
- 6- فرایند صلب و غیرهوشمند اداری، اجازه نخبه گزینی نمیدهد
- 7- تطبیق استعدادها با نیازها وجود ندارد.
- 8- مسئله ادامه تحصیل و اشتغال آنان، سرزمین نخبه پرور را به نخبه پران تبدیل نموده است.
- 9- مهاجرت نخبگان بالقوه،بالفعل و نخبگان والد از استان و کشور به بیرون از استان و خارج از کشور باعث کاهش ذخیره هوشی کشور شده و بسیار تاسف بار است.
- 10- عدم آشنایی نخبگان با اسناد بالادستی و عدم اختصاص سازوکار مشارکت در اجرای آنها
- 11- سایه سنگین دولتی بر مدیریت نخبگان

پیشنهادات و توصیه ها:

- 1- اندیشکده صفای یزد، پارک علم و فناوری یزد، بنیاد نخبگان یزد و انجمن دانش اموختگان سمپاد یزد در راستای تحقق سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و بندهای 24 گانه آن، با هم افزایی ظرفیت ها و بهره گیری از منابع انسانی نخبه بصورت منسجم و هدفمند میتوانند منشا اثر باشند. به همین منظور انعقاد تفاهم نامه برای همکاری در ابعاد مختلف از اقتصاد مقاومتی، میتوانند در رسیدن به اهداف مشترک کمک کنند.
- 2- پرداختن به واژه نخبه و تعریف بسته آن، در عین اینکه به فهم موضوع و شفافیت کمک میکند محدود کننده است چرا که طیف وسیعی از نخبگان گمنام از شمول نخبگی خارج میشوند
 - به استناد سند راهبردی کشور در امور نخبگان، نخبگی را باید در اثرگذاری و میزان ارزش افزوده آن شناخت، بنابر این لازم است با تعریف مولفه های اثرگذاری و ساخت یک مدل مفهومی، درک خود از نخبگی را به واقعیت نزدیکتر کنیم
 - برخی از نخبگان نه تنها خود نخبه اند بلکه نخبه پرورند(نخبگان والد). لذا توجه ویژه ای باید به آنها بشود بخصوص نگهداشت آنها
 - توجه ویژه به برنامه های کشف، استعدادیابی و برنامه های توانمندسازی نخبگان
 - اجتماعی کردن مباحث و مصداق های نخبگی و دوری از صنفی شدن بحث نخبگی
 - ترویج فرهنگ نخبگی در همه ابعاد نه فقط یک بعد معلومات و اطلاعات ذهنی، بلکه در همه مهارتهای لازم برای زندگی انسانی
 - توسعه متوازن نخبگان در گستره جغرافیایی مناطق با موضوعات متنوع
- 3- شناسایی نخبگان در ابعاد مختلف و بر مبنای اثرگذاری و میزان تولید ارزش:
 - تغییر نگرش نخبه گزینی از پنجره دولتی به بخش خصوصی
 - برگزاری رویدادهای مختلف کشف استعداد با فرصت برابر (بخشی از آن میتواند از طریق پلتفرم مجازی باشد که فرد خودش بتواند آن را وپرایش کند)
 - هدف گذاری برای انتخاب ۱۰۰ نفر مدیر آینده(از هر رسته ای در استان به منظور شکل گیری مدیران آینده و استمرار این فرایند برای ادوار آینده)
 - توجه به ظرفیت های نوآوری در توده مردم Grass roots
- 4- هدایت نخبگان به موضوعات تخصصی و مورد علاقه در فضاهای کارگاهی و آموزشی واقعی با بهره گیری از ظرفیت های دولتی و بخش خصوصی (محلی برای رشد و انجام بهترین کارها توسط بهترین استعدادها):
 - حضور نخبگان با توجه به تخصص و مهارت، در کنار مسولان دولتی و مدیران بخش خصوصی به منظور آشنایی با محیط و شرایط واقعی(نخبگان در اینجا فقط شنونده و بیننده هستند)
 - کارخانه های بزرگی در استانی داریم که انواع و اقسام فعالیت های صنعتی در آن صورت می گیرد که برخی از فعالیت های صنعتی آن قابل رقابت با سایر کشورها میباشد، شرایطی فراهم نماییم در آنها مکانهایی برای رشد نخبگان شکل بگیرد در چنین شرایطی موجب می شود که هر فردی در دورترین نقاط کشور وقتی به زمینه ای علاقه دارد بتواند که برای رشد بیشتر به این کارخانه برود و حرفه مورد نظر را یاد بگیرد

5- ساختاردهی سخت افزاری و نرم افزاری برای **نظام مسایل و نظام حل مسایل**، با هدف بهره گیری از خرد جمعی بخصوص ظرفیت نخبگانی: (کمک به تحقق بندهای 1،2،3،5،19،20،21)

- شکل گیری مرکز نظام مسایل در استانها و هم در سطح ملی ، این مرکز میتواند بر فضای مجازی و در دسترس همگان قرار داشته باشد
- انتشار و عرضه مسایل روز و اولویت دار ، به سطح جامعه نخبگانی و تلاش برای دستیابی به بهترین راه حل ها
- نخبگان و علاقمندان به مشارکت در نظام حل مسایل بصورت تخصصی و موضوعی دسته بندی و به بخش های مربوطه معرفی شوند
- به تناسب سهم هر نفر در حل مسایل، برای او ارزش و منافع مناسب در نظر گرفته شود. این منافع میتواند درصدی از منافع حاصل شده و یا مشارکت در استمرار نظارت و بهبود آن موضوع باشد(رشد و نگه داشت نخبگان)
- در اینجا میشود برخی از نخبگان گمنام را هم شناسایی و با هدایت و مدیریت درست ، برای مشارکت های بعدی از آنها استفاده کرد

6- تبیین برنامه ها و اطلاع رسانی مناسب با هدف تقویت و استفاده از ظرفیت های نخبگان:

- بهره گیری از نخبگان در تدوین برنامه ها و اسناد راهبردی بالادستی و پایین دستی
- معرفی اسناد بالادستی و برنامه های اولویت دار، به جامعه نخبگان و دعوت به مشارکت در تحقق آنها
- بهره گیری از راهبرد گفتمانی در راستای مطالبه گری و بهبود آنها در جمع نخبگان

7- بسته های تشویقی در هدایت، رشد و نگهداشت نخبگان:

- بهره گیری از منابع خصوصی و دولتی در راستای حمایت مالی از نخبگان
- هدایت موقوفات و منابع خیرین(وقف نوین) در جهت حمایت از نخبگان
- تامین شرایط در دستگاههای دولتی و خصوصی به منظور بورسیه نمودن نخبگان و ایجاد شرایط خاص حمایتی برای بخش خصوصی در این ردیف
- تسهیلات ویژه برای ادامه تحصیل (افزایش سهمیه-توسعه مراکز دانشگاهی پذیرنده- توجه به علایق فردی در انتخاب رشته)
- افزایش ضرایب حمایتی به تناسب فاصله از پایتخت و کلانشهرها
- اولویت انتخاب مدیران از حلقه نخبگان یا با مشورت آنها
- توجه به امورات رفاهی و معیشتی و شئون اجتماعی نخبگان(بسته های نخبگانی)

اندیشکده صفای یزد

تابستان 1399